

ΑΡΘΡΟ ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Επικοινωνία:

Γραφείο Επικοινωνίας
Τομέας Προώθησης και Προβολής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τηλ. 22894304
ηλ. διεύθυνση: prinfo@ucy.ac.cy,
ιστοσελίδα: www.pr.ucy.ac.cy

«Η πρόσφατη απόφαση του ΕΔΑΔ επί της Τέταρτης Διακρατικής»

* του Αριστοτέλη Κωνσταντινίδη

Η πρόσφατη απόφαση του ΕΔΑΔ επί της τέταρτης διακρατικής προσφυγής της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά της Τουρκίας είναι ιδιαίτερα σημαντική και αποτελεί μία ακόμη απόφαση ορόσημο στο Κυπριακό.

Η απόφαση δεν αφορά τη νομιμότητα της Τουρκικής εισβολής του 1974, αλλά ορισμένες ανθρωπιστικές πτυχές/συνέπειές της. Αφορά τη θεραπεία (remedy) για μερικές από τις παραβιάσεις που είχε διαπιστώσει το ΕΔΑΔ το 2001 στην απόφαση επί της ουσίας, όπου είχε κρίνει την Τουρκία υπεύθυνη για σωρεία παραβιάσεων των δικαιωμάτων των συγγενών των αγνοουμένων, των εγκλωβισμένων, καθώς και των δικαιωμάτων των εκτοπισμένων στην οικεία και την περιουσία τους.

Η συμμόρφωση της Τουρκίας με την απόφαση του 2001 είχε ανατεθεί στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, ένα πολιτικό όργανο που έχει διαχρονικά αποδειχθεί αναποτελεσματικό στις Κυπριακές υποθέσεις. Στην πρόσφατη απόφαση του 2014, το ΕΔΑΔ ξεκαθάρισε ότι η διαδικασία στην Επιτροπή Υπουργών δεν αποστερεί από το Δικαστήριο τη δυνατότητα να αποφασίσει επί της θεραπείας των παραβιάσεων, έστω και αν έχουν περάσει αρκετά χρόνια από την απόφαση του 2001, καθώς πρόκειται για δύο διαφορετικές (αν και αλληλοσχετιζόμενες) διαδικασίες.

Η πρόσφατη απόφαση είναι ιστορική, καθώς για πρώτη φορά το ΕΔΑΔ επιδικάζει χρηματικό ποσό ως δίκαιη ικανοποίηση σε ένα κράτος στα πλαίσια διακρατικής προσφυγής. Ωστόσο, το ΕΔΑΔ διευκρίνισε ότι το ποσό δίνεται στο κράτος προς όφελος των ζημιωθέντων ατόμων, δηλαδή των

συγγενών των αγνοουμένων και των εγκλωβισμένων της Καρπασίας, στους οποίους η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να το αποδώσει (όποτε, φυσικά, το εισπράξει από την Τουρκία).

Η επιδίκαση ποσού για όλους τους συγγενείς των αγνοουμένων είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς το ΕΔΑΔ σε προηγούμενες αποφάσεις του είχε απορρίψει πολλές προσφυγές συγγενών αγνοουμένων ως απαράδεκτες λόγω καθυστερημένης καταχώρισής τους.

Το επιδικασθέν ποσό (30 εκατομμύρια ευρώ για τους εν ζωή συγγενείς των αγνοουμένων και 60 εκατομμύρια ευρώ για τους εγκλωβισμένους της Καρπασίας) δεν αποτελεί 'ποινή' ούτε 'πρόστιμο'. Κατά νομική ακριβολογία, δεν πρόκειται καν για 'αποζημίωση' (damages ή compensation) γιατί τότε το ΕΔΑΔ θα έπρεπε να προβεί σε λεπτομερή και επισταμένο καθορισμό της ζημίας, με συνακόλουθο να οφείλει να επιδικάσει πολύ μεγαλύτερα ποσά. Ωστόσο, το ΕΔΑΔ δεν έχει τέτοια αρμοδιότητα. Η θεραπεία που παρέχει καλείται 'δίκαιη ικανοποίηση' (just satisfaction) και αυτό έχει αντίκτυπο στο ύψος των επιδικαζόμενων ποσών και στη 'μέθοδο' που ακολουθεί. Προσδιορίζει, δηλαδή, ένα κατ' αποκοπήν ποσό κατά την εύλογη (reasonable) και δίκαιη (equitable) κρίση του υπό τις περιστάσεις. Υπό αυτό το πρίσμα, τα ποσά που επιδίκασε δεν είναι ούτε 'ψίχουλα' ούτε 'μαμμούθ'.

Στη χωριστή γνώμη τους, οι Δικαστές από την Πορτογαλία και το Μαυροβούνιο υποστήριξαν ότι η δίκαιη ικανοποίηση σε αυτή την υπόθεση είναι τιμωρητικού χαρακτήρα. Εάν αυτή η ενδιαφέρουσα και 'προχωρημένη' προσέγγιση υιοθετηθεί στο μέλλον από το Δικαστήριο θα σηματοδοτήσει έναν πολύ ισχυρότερο ρόλο του ΕΔΑΔ στην επικράτηση δημοκρατικών αντιλήψεων σε διεθνές επίπεδο. Ωστόσο, αφενός η κρατούσα αντίληψη εντός και εκτός ΕΔΑΔ δεν υιοθετεί προς το παρόν μία τέτοια προσέγγιση και αφετέρου, στην προκείμενη απόφαση, το επιδικασθέν ποσό είναι πολύ μικρό για να θεωρηθεί ως 'τιμωρητικές αποζημιώσεις' για την Τουρκία.

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι επίσης οι διευκρινιστικές αναφορές για το περιουσιακό. Το ΕΔΑΔ ξεκαθάρισε ότι αφεαυτή η λειτουργία της επιτροπής για τις περιουσίες στα κατεχόμενα δεν συνεπάγεται συμμόρφωση της Τουρκίας με την 4η διακρατική, όπως ισχυριζόταν η Τουρκία μετά την απόφαση Δημόπουλος. Η Τουρκία εξακολουθεί να παραβιάζει το δικαίωμα των εκτοπισμένων να έχουν πρόσβαση, έλεγχο, χρήση και απόλαυση της περιουσίας τους.

Ο εκνευρισμός και οι μειωτικές αναφορές Τούρκων αξιωματούχων προς το ΕΔΑΔ (που θυμίζουν αντίστοιχες αντιδράσεις στην Κύπρο μετά την απόφαση Δημόπουλος), όπως και η αυθαίρετη άρνηση εφαρμογής της απόφασης, υπενθυμίζουν διεθνώς τη διαχρονικά απαξιωτική στάση της Τουρκίας έναντι της διεθνούς νομιμότητας στην Κύπρο.

Εναπόκειται πλέον στην Κυπριακή Δημοκρατία να αξιοποιήσει αποτελεσματικά την απόφαση σε νομικό και πολιτικό επίπεδο προς επίτευξη δίκαιης (υπό τις περιστάσεις) επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος.

Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης

**Επίκουρος Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Τμήμα Νομικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου**